

Surveillance antibioticagebruik in de diergeneeskunde in België: periode 2007-2010

In het recentste BelVet-SAC rapport werden de resultaten van het antibioticaverbruik bij dieren in België voor het jaar 2010 gepubliceerd. De evolutie gedurende de periode 2007-2009 toonde een daling van 12,8% in totale hoeveelheid actieve substantie. Deze dalende trend werd in beperkte mate verder gezet in 2010, resulterend in een daling van 14,2% in totale hoeveelheid actieve substantie gedurende de periode 2007-2010. De daling werd voornamelijk gerealiseerd van 2007 naar 2008. Aangezien in de laatste 3 jaren het totaal aantal ton gebruikte actieve substantie nagenoeg gestabiliseerd is, blijft België bij de hoogste gebruikers van Europa. Om aan deze situatie te verhelpen werd in een gezamenlijk initiatief tussen de betrokken sectoren en de overheid het kenniscentrum AMCRA opgericht dat tot doelstelling heeft een rationele reductie van het antibioticagebruik te realiseren.

Antibioticagebruik is de belangrijkste risicofactor die selecteert voor antibioticaresistentie bij bacteriën, waardoor infecties bij zowel dier als mens moeilijker te behandelen zijn. Het veelvuldig gebruik van antibiotica is dan ook een bekommernis voor zowel de dieren- als volksgezondheid.

Zoals in de humane geneeskunde, worden nu in België gebruikscijfers van antibiotica in de diergeneeskunde opgevolgd. De bekomen resultaten van 2007 tot en met 2009 werden verder aangevuld met deze van 2010. De gegevens werden enerzijds verzameld via de groothandelaar-verdelers voor de antimicrobiële farmaceutica (niet-voormengsels), anderzijds via de mengvoederfabrikanten voor de antimicrobiële voormengsels (premixen).

De evolutie in totale hoeveelheid actieve substantie (ton) kende een daling van 14,3% van 2007 naar 2008, om opnieuw te stijgen met 1,8% van 2008 naar 2009. Deze stijging werd vervolgens opnieuw gevolgd door een daling van 1,6% van het totale gebruik in de periode van 2009 naar 2010. Over de 4 jaren heen kan dus een daling genoteerd worden van 14,2% in totale hoeveelheid actieve substantie. De waargenomen daling is volledig toe te schrijven aan het verminderde gebruik van antimicrobiële farmaceutica. Het gebruik van antimicrobiële voormengsels daarentegen steeg met 70% van 2007 tot 2009, en met 16,3% van 2009 tot 2010. De meest aangewende klassen van antibiotica in 2010 waren de sulfonamiden en trimethoprim (89 ton), gevolgd door de penicillines (80 ton) en de tetracyclines (74 ton). De jaarlijkse toename van het gebruik van antimicrobiële voormengsels lijkt gerelateerd te zijn met het gestegen gebruik van deze antibioticaklassen. Opvallend is de sterke toename van het gebruik van penicillines, meer bepaald amoxicilline, in gemedicineerde voormengsels: in 2010 wordt ongeveer 48 maal meer amoxicilline premix gebruikt als in 2007 (194,8 kg → 9332,7 kg).

Absolute getallen kunnen misleidend zijn. Hoe meer dieren (biomassa) in een land aanwezig zijn hoe meer antibiotica gebruikt zullen worden. Daarom werd een berekening gemaakt in functie van de biomassa. Dit laat ook vergelijking toe, alhoewel geen absolute, tussen verschillende landen. In 2007 gebruikte België de derde hoogste hoeveelheid actieve substantie per kg biomassa (168,7 mg/kg) van de 11 Europese landen die hun gebruik rapporteerden, dit was 10,1% minder dan Nederland. Door de drastische daling van de gebruikte hoeveelheid actieve substantie per kg biomassa tussen 2007 en 2010 (188 mg/kg → 141 mg/kg) bij onze noorderburen, komt België in 2010, met 139 mg/kg

biomassa, ongeveer op hetzelfde niveau als Nederland. Door de toename van de hoeveelheid geproduceerde biomassa in België, is dit cijfer evenwel met 5,6% afgenomen ten opzichte van 2009.

Daar het gebruik van antibiotica bij dieren in België bij de hoogste van Europa blijkt te zijn, dringen inspanningen om dit te reduceren zich op. Ondanks de waargenomen daling van het antibioticagebruik in de diergeneeskunde in België tussen 2007 en 2010 (daling van 14,2% in totaal gebruik, en van 17,5% in relatie tot de geproduceerde biomassa), is het essentieel dat deze trend in de nabije toekomst kan verdergezet worden. Dit is van groot belang om het opduiken en de verspreiding van ernstige vormen van resistentie (MRSA, cefalosporine resistente *E. coli*) tegen te gaan. Net zoals de laatste jaren ook in de humane geneeskunde is gedaan, zullen informatie- en sensibilisatiecampagnes noodzakelijk zijn om een bewustwording te realiseren en een verantwoord en gereduceerd gebruik te stimuleren. Om het effect van de maatregelen te evalueren zal een continue monitoring van het antibioticagebruik, simultaan met de opvolging van het voorkomen van antibioticaresistentie noodzakelijk zijn. Dit alles met als doel zowel de diergezondheid als de volksgezondheid te bevorderen. Hiertoe is recent de vzw AMCRA ('Antimicrobial Consumption and Resistance in Animals') opgericht, operationeel vanaf 1 januari 2012, die zal fungeren als kenniscentrum voor alles wat te maken heeft met antibioticagebruik en -resistentie bij dieren. AMCRA is een initiatief van alle betrokken actoren uit de sector en wordt mede ondersteund door het Federaal Agentschap voor Geneesmiddelen en Gezondheidsproducten (FAGG-AFMPS) en het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen (FAVV-AFSCA). Dit kenniscentrum zal gegevens over antibioticagebruik en -resistentie bij dieren verzamelen en analyseren en op basis hiervan op een transparante manier communiceren, sensibiliseren en adviseren. Dit alles met als doel een rationele reductie van het antibioticagebruik bij dieren in België te bewerkstelligen.

De BelVet-SAC studie is uitgevoerd aan de faculteit Diergeneeskunde van de Universiteit Gent (Eenheid voor Veterinaire Epidemiologie) in opdracht van het Federaal Agentschap voor Geneesmiddelen en Gezondheidsproducten (FAGG-AFMPS). Het volledige BelVet-SAC rapport kan u vinden op <http://www.belvetsac.ugent.be/pages/home/>.

De oprichters en financierders van AMCRA zijn de landbouworganisaties (Boerenbond, Algemeen Boerensyndicaat en Fédération Wallone de l'Agriculture), de Beroepsvereniging van Mengvoederfabrikanten (BEMEFA), de Algemene Vereniging van de Geneesmiddelenindustrie (Pharma.be), de Nederlandstalige afdeling van de Hoge Raad van de Orde der Dierenartsen samen met de faculteiten Diergeneeskunde van de Universiteit Gent en de Université de Liège. Het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen (FAVV) en het Federaal Agentschap voor Geneesmiddelen en Gezondheidsproducten (FAGG) ondersteunen en medefinancieren AMCRA.

Contactpersonen

Universiteit Gent

Prof. Dr. Jeroen Dewulf, Voorzitter Raad van Bestuur AMCRA, tel. 09 264 75 43 / GSM 0476 49 70 40

Dr. Evelyne De Graef, Coördinator AMCRA, tel. 09 264 75 47 / GSM 0472 57 74 83